

USTAVNI SUD CRNE GORE

Na osnovu člana 149, tačka 1 i člana 150, stav 1 Ustava Crne Gore i člana 37 Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore, NVO Akcija za ljudska prava podnosi

INICIJATIVU ZA OCJENU USTAVNOSTI

člana 21, st. 1 i člana 28 Zakona o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova u 2011. godini (*Službeni list Crne Gore*, br. 41/10, 44/10, 75/10)

O B R A Z L O Ž E N J E

1. Član 21, st. 1 Zakona o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova u 2011. godini glasi:

”Lice obuhvaćeno popisom dužno je da popisivaču da podatke koji se od njega traže popisom i da na sva pitanja u popisnim obrascima da tačne i potpune odgovore.”

Članom 28 predviđena je novčana kazna u iznosu od jedne polovine do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori za prekršaj za fizičko lice obuhvaćeno popisom ili lice koje je obavezno da da podatke o odsutnim članovima domaćinstva, odnosno roditelja, usvojitelja ili staratelja za dijete mlađe od petnaest godina koji odbije da odgovori na sva pitanja u popisnim obrascima ili da netačne i nepotpune odgovore (član 21, st. 1 i 2).

2. Članom 5 istog Zakona, propisano je da će se o licima obuhvaćenim popisom¹ prikupiti sljedeći podaci: ”ime i prezime; pol; jedinstveni matični broj (JMB), odnosno dan, mjesec i godinu rođenja za sve one kojima nije dodijeljen; naselje-opština (ako je lice rođeno u Crnoj Gori), odnosno država rođenja (ako je lice rođeno van Crne Gore); prebivalište majke u vrijeme rođenja lica; državljanstvo; bračni status; broj živorođene djece; pismenost; škola koju lice pohađa; stečeno obrazovanje; kompjuterska pismenost; aktivnost u periodu od 25. do 31. marta 2011. godine; razlog ne obavljanja aktivnosti; zanimanje; djelatnost; profesionalni status zaposlenog lica; naselje-opština rada; nacionalna, odnosno etnička pripadnost; vjeroispovjest; maternji jezik (crnogorski, srpski, bosanski, albanski, hrvatski ili neki drugi jezik); strani jezici kojima se lice služi; invalidnost po vrstama i uzrocima invaliditeta.”

¹ Državljanji, stranci i apatridi privremeno ili stalno nastanjeni u Crnoj Gori, s izuzetkom diplomatskog osoblja i članova njihovih porodica (čl. 2, tač. 1 Zakona)

3. Na osnovu navedenih članova zaključuje se da su svi ljudi obuhvaćeni popisom dužni da odgovore na sva pitanja iz navedenih kategorija, i to tačno i potpuno, te da u suprotnom mogu biti kažnjeni ozbiljnim iznosom novčane kazne.
4. Međutim, član 46, st. 2 Ustava garantuje pravo svakome da se *ne izjasni* o svojim vjerskim i drugim uvjerenjima. Takođe, član 79, tač. 1 pripadnicima manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica jemči prava i *slobode* koje mogu koristiti, između ostalog, *na izražavanje i javno ispoljavanje nacionalne, etničke, kulturne i vjerske posebnosti*. Sloboda da se nacionalna i etnička posebnost izrazi podrazumijeva i slobodu da se ona *ne izrazi*, o čemu nedvosmisleno govori i član 3, stav 1 Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina Savjeta Evrope²: "Svaki pripadnik nacionalne manjine imaće pravo da slobodno bira da bude tretiran kao takav ili ne i neće doći u nepovoljan položaj zbog takvog opredjeljenja ili vršenja prava vezanih za to opredjeljenje".
5. Pravo da se *ne izrazi* nacionalna pripadnost bilo je izričito garantovano Ustavom Republike Crne Gore³, kao i Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima državne zajednice Srbija i Crna Gora⁴.
6. Imajući u vidu da tekst članova 21 i 28, kao i drugih članova Zakona o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova u 2011. godini, ni na koji način ne ukazuje na pravo građana, stranaca i apatrida obuhvaćenih popisom da uskrate odgovor na pitanje o vjerskoj, nacionalnoj, odnosno etničkoj pripadnosti, predlažemo da Ustavni sud sprovede postupak i poništi članove 21, stav 1 i 28 Zakona kao neustavne.
7. Imajući u vidu da je početak sprovođenja popisa predviđen za 1. april, predlažemo da Ustavni sud sprovede postupak hitno.
8. Napominjemo da je bez zakonskog osnova, neposrednom primjenom Ustavne odredbe čl. 46, st. 2, popisni obrazac istaknut na internet stranici Zavoda za statistiku Crne Gore (www.monstat.org), predvidio mogućnost da lice obuhvaćeno popisom ne odgovori na pitanje o vjeroispovjesti. Međutim, naglašavamo da ista mogućnost *nije predviđena* i za odgovor na pitanje o "nacionalnoj, odnosno etničkoj pripadnosti", zbog čega se hitno postupanje Ustavnog suda ispostavlja kao neophodno.

U Podgorici, 7. marta 2011.

Tea Gorjanc-Prelević, izvršna direktorka

² Ova Konvencija obavezuje Crnu Goru od 11.5.2001, odnosno od 6.6.2006. godine (*Framework Convention for the Protection of National Minorities, status of ratifications: <http://conventions.coe.int>*.)

³ Član 34, stav 3 Ustava RCG: "Niko nije obavezan da se izjašnjava o svom mišljenju, vjeri i nacionalnoj pripadnosti."

⁴ Član 48, st. 2 Povelje: "Niko nije dužan da se izjašnjava o svojoj nacionalnoj pripadnosti".